

Statsbudsjettet for 2018 – NTLs innspill til kommunal- og moderniseringsdepartementets forslag til budsjett

ABE-reformen

Regjeringen har for fjerde budsjettår på rad foreslått et generelt driftskutt på 0,5 prosent for statlige virksomheter og viderefører dermed sin såkalte avbyråkratisering- og effektiviseringsreform. Som følge av budsjettbehandlingene har kuttet økt ytterligere for hvert år og utgjorde i 2017 0,8 prosent. Dette går utover kvaliteten på tjenestene fordi virksomhetene må redusere bemanning eller redusere aktiviteten. Kuttet representerer en manglende politisk vilje til å vurdere situasjonen i den enkelte virksomhet.

Vi ber derfor komiteens medlemmer om å samles om en innstilling hvor kuttet fjernes til fordel for en økning i tråd med den generelle lønns- og prisveksten.

Omtalesak - ny lov om statens ansatte

I budsjettproposisjonen til Stortinget viser departementet til den nye loven om statens ansatte. Departementet mener at loven er forenklet og modernisert lov og legger til rette for gode prosesser for fremtidige omstillinger som skal gjennomføres i forvaltningen. Departementet hevder videre at tilliten til forvaltningen ivaretas fordi rekrutteringen skjer etter åpen konkurranse og en etterprøvable prosess.

Loven ble vedtatt av det forrige Stortinget den 15. juni uten noen åpen høring og den trådte i kraft to uker senere den 1. juli, mens forskriftene som skulle regulere lovens anvendelse fremdeles var på høring. Professor Eivind Smith omtalte lovbehandlingen i media som ”uvanlig”.

Hastverksarbeidet i vårsesjonen og en rotete forutgående lovprosess har gitt oss en lov om statens ansatte som i betydelig grad har svekket stillingsvernet i statlig sektor og i større grad enn tidligere legger til rette for vilkårlige ansettelse. Gjennom å fjerne muligheten for anke til et høyere organ ved ansettelse, den såkalte mindretallsanken, svekker loven innbyggernes tillit til at kvalifikasjonsprinsippet blir oppfylt.

Lovens rekkevidde og praktiske betydning er uklar utover det rimelige. Departementets forarbeider er på vesentlige punkter, herunder beskrivelsen av den forutgående rettstilstanden, på enkelte punkter springende og direkte feil. Departementets proposisjon har blant annet ved oppsigelser basert på virksomhetens forhold lagt opp til vilkår som er svakere enn tilfellet var med tjenestemannsloven, men som også er svakere enn arbeidsmiljølovens bestemmelser, blant annet begrunnet med hensynet til statens særpreg. Flertallsmerknadene i innstillingen fra denne komiteen i det forrige Storting åpner for analogibetraktninger for stillingsvern mellom arbeidsmiljøloven og lov om statsansatte på et overordnet nivå såfremt den nye lovens bestemmelser ikke gir uttrykk for noe annet. Kommentarene fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet i etterkant av lovvedtaket tyder på en annen fortolkning enn det som komiteens flertallsmerknader kan se ut til å ha gitt uttrykk for.

Graden av uklarhet ved den nye loven er for omfattende til at den bør stå ved lag, uavhengig av den materielle svekkelsen av ansettelses- og oppsigelsesreglene i tjenestemennenes disfavør.

Loven har videre avskåret domstolene fra å prøve hvorvidt saklighetskravet ved oppsigelse i virksomhetens forhold er oppfylt. Interesseavveiningen mellom virksomheten og den ansattes behov ved nedbemanninger, skal etter den nye loven avgjøres med bindende virkning av forvaltningsorganet. Dette vil skje i ansettelsesråd med klagerett i to instanser hvor arbeidsgiversiden har flertall. Den nye loven setter dermed de ansattes rettssikkerhet på spill, til fordel for arbeidsgivers styringsrett. NTL kjenner ingen andre vestlige land som har et lavere stillingsvern for statsansatte enn for arbeidstakerne for øvrig.

Videre har loven visket ut vilkårene for hvilke forhold som vil føre til ordenstraff, oppsigelse eller avskjed med grunnlag i den statsansattes forhold. Staten har dermed lagt til rette for en betydelig fremtidig ressursbruk på både arbeidstaker- og arbeidsgiversiden, hvor lovens rekkevidde og praktiske betydning vil måtte prøves gjennom domstolsbehandling. Vi har grunn til å tro at budsjettets kapittel 24 *Regjeringsadvokaten Post 1 Driftsutgifter* i de kommende årene må styrkes betydelig dersom Stortinget lar loven blir stående.

NTL ber på denne bakgrunn om at komiteens medlemmer fremmer lovforslag som styrker etterlevelsen av kvalifikasjonsprinsippet, gjenreiser muligheten for å få prøvet saklighetskravet ved oppsigelser for retten og gjeninnfører et betryggende stillingsvern.